

Haberler > Yazarlar > Deniz Zeyrek > ABD'nin vize kararının perde arkası

Deniz Zeyrek

ABD'nin vize kararının perde arkası

10 Ekim 2017

Yazdır Yazı Tipi

Türkiye ile ABD arasındaki ilişkiler, karşılıklı vize restleşmesiyle diplomatik açıdan "kriz" diye adlandırabileceğimiz yeni bir boyut kazandı.

Yaşanan "kriz", içeriği bakımından, 1964'teki "Johnson Mektubu", 1968'den 1974'e dek süren "haşhaş sorunu", 1974'teki "Kıbrıs Barış Harekati", 1 Mart 2003'teki "tezkere gerilimi", 4 Temmuz 2003'te "ABD ordusunun Kuzey Irak'taki Türk askerlerinin başına çuval geçirmesi" olayı gibi geçmiş krizlerle kıyaslanamayacak kadar önemsiz görünüyor.

Ancak, sonuçta ortaya çıkan "yaptırımın", "önemsiz" olmak bir yana, "tarihin en kötüsü" olduğunu söylemek gerekiyor.

İki ülke ilişkilerindeki krizli dönemlerde "silah ambargosu", "Nota verilmesi", "personel çekilmesi" gibi adımlar hayata geçirilse de vatandaşları doğrudan etkileyen "vize verilmemesi" uygulaması ilk kez gerçekleşiyor.

ORANTISIZ YAPTIRIM

Krizin perde arkasını anlatmadan önce söylemek isterim ki ABD'nin bazı konsolosluk çalışanları ve vatandaşları tutuklandı diye Türkiye'deki konsolosluklarında göçmen olmayan vize işlemlerini süresiz durdurması tam anlamıyla "orantısız" bir diplomatik tepkidir.

ABD Başkanı Donald Trump'ın ısrarı ile 18 Ekim'de yürürlüğe girecek vize kısıtlamalarıyla ilgili yasanın İran, Libya, Somali, Suriye, Yemen, Çad, Kuzey Kore ve Venezuela gibi ülkeleri kapsadığı düşünülürse, bu listeye eklenmek, Türkiye'ye hak etmediği bir yaptırım uygulandığını gösterir.

KARARIN ARKASINDA İDLİB VAR MI?

Birçok yorumcu, ABD'nin tepkisini, Türkiye'nin Rusya ile yakınlaşmasına, Suriye'nin İdlib kentindeki ateşkes gözetleme operasyonunda bu ülkeyle birlikte hareket etmesine bağladı.

ABD tarafı ise vize kararının gerisinde Suriye konusunun olmadığına ısrarcı. "Eğer sorun Suriye olsa idi, Suriye ile ilgili bir adım atılırdı" görüşünü dile getiriyorlar. Yani, konu Suriye olsaydı, atılacak adımlar hükümetler ya da ordular arasında olur, TSK'nın Suriye'deki faaliyetlerini olumsuz etkilerdi.

Gerçekten de 1964'te Johnson Mektubu'ndan sonra merhum İsmet İnönü, "Yeni bir dünya kurulur, biz de yerimizi alırız" diyerek Sovyetlere yakınlaşmıştı ve ABD'nin o dönemki yaptırımları da devletten devlete, ordudan orduya yönelik olmuştu.

Peki, iki konsolosluk görevlisi ile bazı Amerikan vatandaşları tutuklandı diye Kıbrıs Barış Harekati, Johnson Mektubu, Haşhaş Krizi ya da tezkere meselesinde görülmemiş, doğrudan vatandaşları hedef alan, mağdur eden bir yaptırım uygulanmasının nedeni ne?

ABD'liler, ısrarla, gizli bir gündem olmadığını, tek nedenin ABD çalışanlarına yönelik gözaltı ve tutuklamalar olduğunu söylüyor.

Krizin aşılması için dün ve önceki gece yapılan diplomatik temaslarda, ABD tarafının Türk tarafına yaptığı izahat mealen şöyle:

"ABD için çalışan herkesin güvenliği konusunda gerçekten kaygılıyız. Türk hükümeti, çalışanlarımızın neden gözaltına alındığı ya da tutuklandığına dair herhangi bir bilgi paylaşmadı. Diplomatik bir misyonda çalışanların hiçbir ön bilgilendirme olmadan yakalanması, ölçülü bir yaklaşım değil."

SORUN "GÜVEN KRİZİ"

Ortaya konulan tablo, iki ülke arasında ciddi bir "güven bunalımı" olduğunu gösteriyor. FETÖ lideri iade edilmedikçe; Pentagon YPG'ye silah desteğini bitirmedikçe; Rıza Zarrab davası, Halkbank Genel Müdür Yardımcısı ve eski Bakan Zafer Çağlayan'ı içine alarak genişledikçe Ankara'nın Washington'a olan güvensizliği azalmaz, artar. Cumhurbaşkanı'nın korumalarına yönelik yakalama kararı ile silah

ambargosu da Ankara ile Washington arasındaki kopruye büyük nasar vermiş vaziyette.

Türkiye'nin ABD vatandaşlarına ya da çalışanlarına yönelik her türlü olumsuz kararı da ABD'nin Türkiye'ye güvensizliğini derinleştiriyor. New York Times gazetesindeki bir makalede, Türkiye'de tutuklanan ABD vatandaşları ya da çalışanları için "siyasi rehin" ifadesi kullanılmıştı. Ne yazık ki bu değerlendirme ABD yönetimi tarafından da paylaşılıyor.

CILIZ DA OLSA ÇÖZÜM UMUDU VAR

Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın Ukrayna'da konuyla ilgili bir soruyu yanıtlarken üzüntülü olduğunu söylemesi, krizin tırmanma eğiliminde olmayacağı yorumlarına neden oldu.

Dışişleri Müsteşarı Büyükelçi Ümit Yalçın'ın ABD'nin Ankara Büyükelçisi John Bass ile yaptığı görüşme de diplomasi kanalının cılız da olsa açılmasını sağladı. Bass dün gece yaptığı açıklamada söz konusu olanın "Vize yasağı" değil, "Yeni vize başvurularının değerlendirilmesinin askıya alınması" olduğunu vurgulayarak diplomasinin de ilk meyvelerini verdiğini gösterdi.

Vize restleşmesinden sonra Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün ABD Büyükelçisi Bass'a randevu vermemesi bu olumlu açılımlara zarar verdiği düşünülebilir ama ABD'nin istediği bilgilerin Bakan seviyesinde paylaşılması zaten "normal" değildi.

Söz konusu paylaşım diplomatik kanallardan yapılabilir.

ABD, çalışanlarının tutuklamasıyla ilgili gerekçelerden ikna olur mu bilinmez ama Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını cezalandırdığı vize kararı ile "orantısız" bir adım attığını görebilir. Büyükelçi Bass, dün gece "üzülerek aldığımız bir karardı, uzun sürmeyeceğini umuyoruz" ifadesiyle bunun ilk sinyallerini verdi.

Özetlemek gerekirse, siyasilerden gelen açıklamalar krizi derinleştirmezse, iş diplomatlara bırakılırsa, iki taraf için de onurlu bir çıkış bulabilir.

HER YERDE HÜRRİYET

DİĞER KANALLAR

Facebook

Twitter

RSS

Kişisel Verilerin Korunması

Hürriyet Kurumsal

Bize Ulaşın

